

Een verticale tuin

Al meer dan drie jaar delen Karen en Laurence eenzelfde ruimte bij ons op de Sint-Lucas Academie. Wij mochten daar de vruchten van hun schilderstudie twee keer elke week zien groeien. Schilders noemen hun verticale werkveld een grond. Er is een grondlaag in een grondkleur, die de achtergrond kan zijn van een beeld dat met andere kleuren en vormen naar voor komt, alsof het opschiet in een tuin. Dat beeld is bij hen ook opvallend vaak een tuin, exotisch, tropisch, soms magisch. Maar vooral is die tuin dan een metafoor voor hoe een schilderij een eigen ecosysteem is dat organisch groeit en gedijt in licht en schaduw. De schilder Georges Braque vergeleek zijn werk in het atelier met dat van een tuinier: dagelijks langs een hoop schilderijen gaan en kijken waar wat gewied en gesnoeid moet, waar wat aangeplant, waar wat humus erbij, waar wat aangeharkt en vooral laten komen wat komt.

Ook Karen en Laurence zelf hebben een achtergrond. Die verschilt, maar allebei hebben ze voor ze schilderden eerst getekend: Karen, van opleiding geografe, tekende in ons atelier Tekenkunst honderd Gentse gebouwen die ze samenbracht op een plattegrond. Ter compensatie van al die architectuur studeerde ze af met meer organische vormen. Ook voor die werken bracht ze kleinere losse stukken en snippers papier samen in collage als een tussenniveau, bemiddelend tussen enerzijds het blad papier—de grond van haar werk—en anderzijds daarover uitgezaaide lijntjes en puntige losse tekens, zoals je de omgespitte tuin indeelt in bedjes of perken en die dan inzaait. Ook haar schilderijen begon ze met een dergelijke indeling. Het overzicht te bewaren in beelden van de onbeheerste natuur was een heel organisatiewerk: wat breng ik samen, wat zet ik apart, waar komt een looppaadje, want de kijker moet namelijk tot achter in het beeld kunnen, de hele hof rond. Dan kwam een doorbraakschilderij waarop Karen heelder stukken van de grond openliet en ons over een echt afgebeeld paadje meetrok, dieper in het beeld.

Wat gebleven is: Karen bestudeert steevast vooraf de licht- en schaduwkanten van te verdelen ruimte met één donkere aquarelkleur, als op een plannetje, maar weet intussen ook hoe een schilderij zichzelf uitwijst. Lopend over de ruimte voelt ze de plaats aan waar ze iets neer kan zetten en waar het open mag blijven. Ze is nooit overgegaan van planmatigheid naar wildheid maar haar werk representeert zelf een overgang van ruimte op basis van een grondplan naar iets als een open ruimte. In een Engelse tuin zetten de bij het huis aansluitende kruiden-, rozen- en moestuinen in grondplan de indeling van het huis in kamers en gangen voort. Dieper in de tuin worden die 'garden rooms' losgelaten voor een wild gehouden park. Op vergelijkbare manier gaat architectuur bij Karen over in wilde natuur, van binnen naar buiten. Niet zelden brengt Karen het rechtlijnige van architectuur in dialoog met het grillige van de natuur, of brengt ze het buitenlicht in het binnenzicht.

Ook Laurence, die is opgeleid als kunsthistorica, begon bij tekenen. Toch legde zij de aan Karen tegenovergestelde weg af. Tekenend was voor haar een bruidsjurk schetsen in een paar vlotte lijnen. In die lijnen, rechtstreeks op de open grond en dus zonder dat tussenniveau van vlakken, zette ze ook bij ons in het begin nog smetteloze modellen neer. Glamour en elegantie maken nog steeds deel uit van de verbeelde wereld van Laurence, maar de beelden zijn intussen al lang ook echt schilderijen geworden. Zoals Karen het open veld heeft leren verkennen vanaf haar architectonische platforms, heeft Laurence die open grond leren bebouwen met perkjes,

plekken met schaduw, plekken met zonlicht. Soms ging ze in één werk lang de worsteling aan met de hele complexiteit van mogelijke vormen en kleuren, tot ook zij plots een doorbraak kende; bij haar was dat het vinden van een vastere structuur: met twee contrasterende kleuren zette ze alle vormen op als een samenstel van lichtvlakken en schaduwvlakken. En op die sterke leidraad kon ze nu naar believen de vlotte sierlijke lijnen hechten als sierfruit of stokrozen die zich slingeren aan wat hen leidt. Ook zijn de geometrische figuren die Laurence graag uit haar beeldmateriaal opdiept niet zomaar vierkant, zoals de garden rooms van de Angelsaksisch georiënteerde Karen, maar sierlijk en symmetrisch gebogen zoals in een Franse baroktuin. Zuiders warm zijn bij Laurence ook de kleur en sfeer. Daarvoor houdt ze ook van Matisse. Tegenover de zachte weelde aan spectrale kleuren die je wel eens in avondluchten aantreft, schilderde ze bewust een paar keer met aardkleuren en met meer licht-donkercontrast. En ook bij Laurence veel architectuur. Maar als de scène al eens binnenskamers is, dan is daar geen sterke tegenstelling met buiten: de weelde van slingerplanten woekert van buiten naar binnen.

Laurence laat stukken grond ook nog bloot uit liefde voor haar materiaal, textiel, en in haar schilderijen is dat het linnen. Ze gebruikt dat soms zelfs zonder grondlaag voor zijn textuur en zelfs zijn eigen kleur. Die balanceert ze met de kleur die daar sterk bij afsteekt, zodat de perken zich aftekenen en zodat soms ook schemerzones ontstaan waar de andere kleur veel dunner is ingezaaid en nog grondkleur of zelfs de ongeverfde linnenkleur doorlaat.

In de afwisselende keuze voor contrast of sterk gearticuleerde vorm en anderzijds vergrijzing of verheimelijking, tussen 'wat spreek ik uit en wat verzwijg ik', ontstaat bij Laurence én bij Karen de schilderinterpretatie van de beelden. Beelden die elk meebracht van overal uit de wereld. Wat ze daar in de werkelijkheid aantreffen aan kleur en licht en samenspel van elementen die soms te wonderlijk zijn om je te durven voorstellen, zien ze nu als potentieel voor een schilderij. Interpreteren is daaruit kiezen: soms geef je iets aan, soms houd je het potentieel open. Wat vaststaat, sluit immers andere mogelijkheden uit. In de stad kan een verborgen tuin, die je aan de hand van boomtoppen achter een hoge muur vermoedt, opwindender zijn dan bomen waar je bij kunt komen. Die onbereikbare bomen laten zich raden en laten vele mogelijkheden open. Ze tonen geen tuin maar suggereren die. Dat doen de schilderijen van Laurence en Karen ook.

Om vergelijkbare redenen is het wel eens nacht in beelden van zowel Karen als Laurence. Hier en daar licht dan iets herkenbaars op. De rest laat zich vermoeden, ieder kan in zijn verbeelding aanvullen. Dat maakt het plezier in het kijken naar hun werk uit. Plezier dat ik jullie allemaal van harte toewens.

Gerolf Van de Perre, 21 maart 2026